

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В 20-30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

Завдання уроку

- ▣ Сформувати уявлення про Велику Британію після Першої світової війни;
- ▣ познайомитися з внутрішньою політикою консервативних і лейбористських урядів у Великій Британії
- ▣ охарактеризувати загальний страйк гірників 1925–1926 рр. у Великій Британії;
- ▣ вчитися порівнювати дії лейбористів та консерваторів і висловлювати свою думку.

План

1. Становище країни після Першої світової війни.
2. Внутрішня політика лейбористських та консервативних урядів.
3. Загальний страйк шахтарів. Події 1925 – 1926 років.
4. Велика Британія у роки кризи.
5. Спроби реформування Британської імперії

Опорні поняття і дати

- ▣ Опорні поняття:
 - ▣ Домініон;
 - ▣ Британська Співдружність;
- ▣ Опорні дати:
 - ▣ 1924 р. – перший лейбористський уряд.
 - ▣ 1926 р. – загальний страйк у Великобританії.
 - ▣ 1931 р. – Вестмінстерський статут. Оформлено Британську Співдружність.

Проблемне завдання

- ▣ Чи можна британське суспільство 20-30-х рр. вважати демократичним? Відповідь обґрунтуйте.

Актуалізація опорних знань

1. До яких змін в економічному житті США привела Перша світова війна?
2. Яку зовнішню політику проводив В. Вільсон?
3. Що таке «політика ізоляціонізму» і чому вона була популярна в США?
4. Назвіть причини доби «проспериті».
5. Що привело США до «великої депресії»?

Європа у 1923 р.

Цифрами позначено:

- 1 Люксембург
- 2 Вільне місто
- Данциг
- 3 Ліхтенштейн
- 4 Андорра
- 5 Монако
- 6 Сан-Маріно

 Сучасний кордон України

Наслідки Першої світової війни для Великої Британії

Соціально - політичні

```
graph TD; A[Соціально - політичні] --> B[Втрата позиції фінансово - економічного світового лідера]; A --> C[Перетворення в країну боржника]; A --> D[Активізація національно - визвольних рухів в колоніях]; A --> E[Посилення страйкового руху]; A --> F[Зростання впливу лейбористської партії]; A --> G[Надання Ірландії статусу домініону 1921р]; A --> H[1918р. - надання жінкам виборчих прав з 30 років];
```

Втрата позиції фінансово - економічного світового лідера

Перетворення в країну боржника

Активізація національно - визвольних рухів в колоніях

Посилення страйкового руху

Зростання впливу лейбористської партії

Надання Ірландії статусу домініону 1921р

1918р. - надання жінкам виборчих прав з 30 років

Наслідки Першої світової війни для Великої Британії

економічні

```
graph TD; A[економічні] --> B[Втрата половини національного багатства]; A --> C[Нестача продовольства]; A --> D[Скорочення англійського експорту в 2 рази]; A --> E[Переміщення фінансового центру з Англії у США]; A --> F[Значні людські втрати: 743 тис. - вбито, 1693 тис - поранено];
```

Втрата половини національного багатства

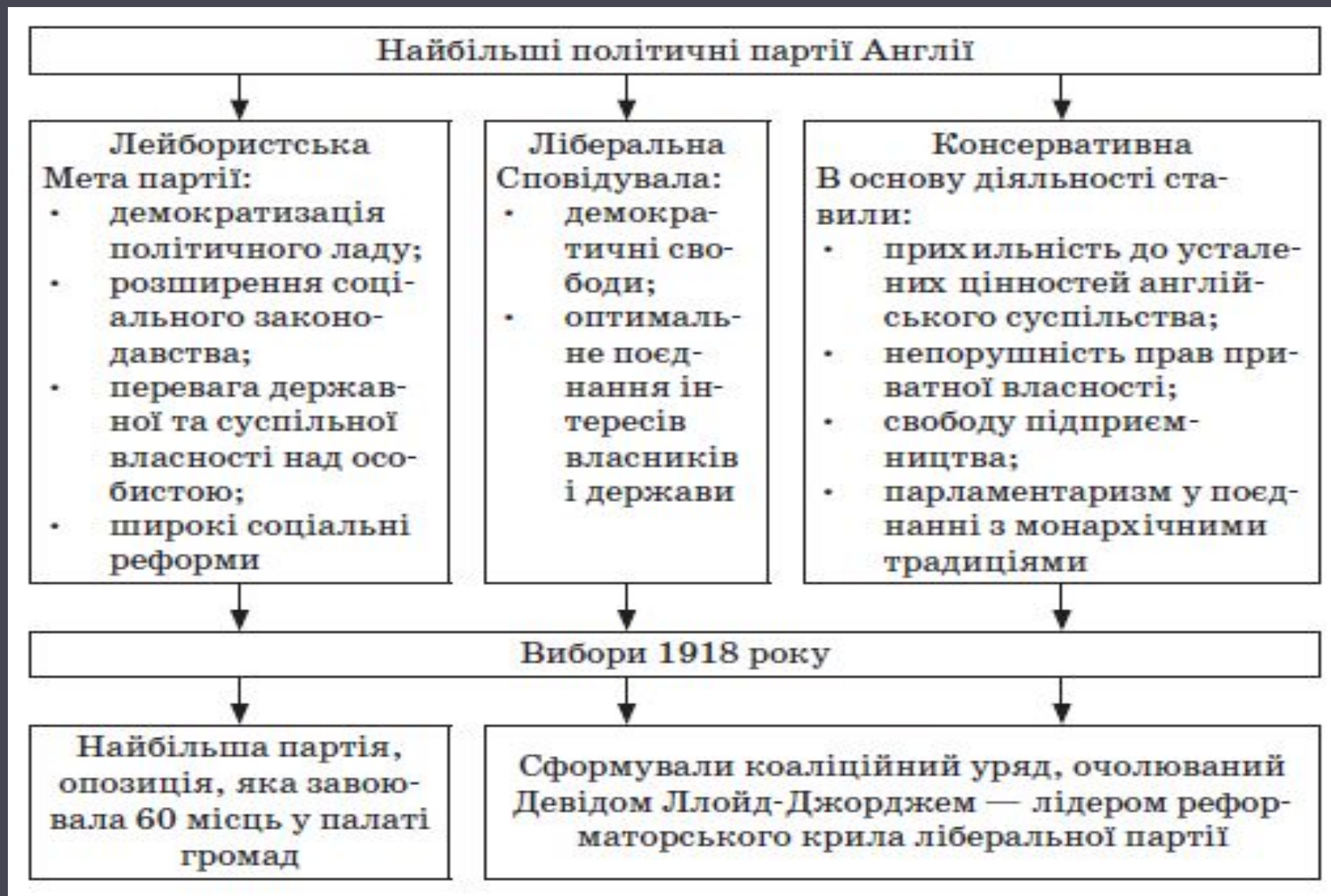
Нестача продовольства

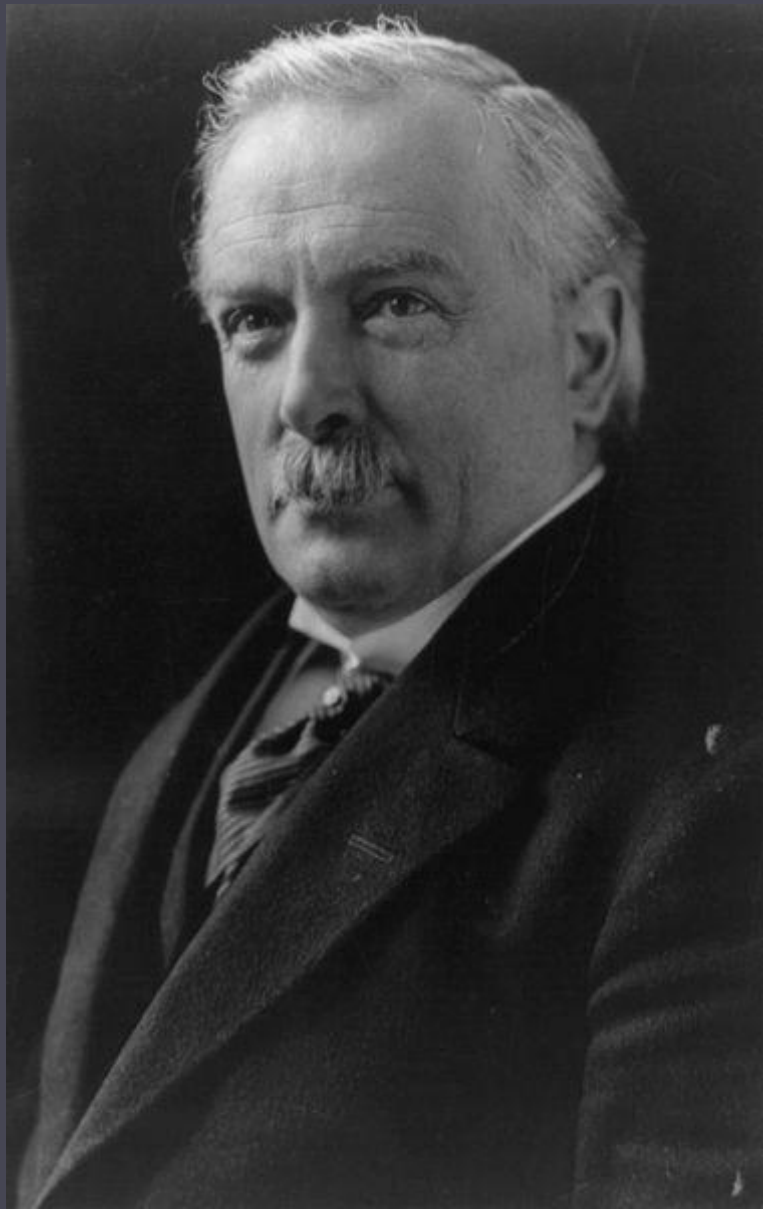
Скорочення англійського експорту в 2 рази

Переміщення фінансового центру з Англії у США

Значні людські втрати: 743 тис. - вбито, 1693 тис - поранено

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ. ВИБОРИ 1918 Р.

ЛЕЙТМОТИВОМ ДІЯЛЬНОСТІ
УРЯДУ ЛЛОЙД-ДЖОРДЖА БУЛО
ГАСЛО: «РОЗБУДИ ВЕЛИКУ
БРИТАНІЮ!» ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР
УВАЖАВ, ЩО НАЙКРАЩИМ
МЕТОДОМ ВИВЕДЕННЯ КРАЇНИ З
ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ БУДЕ
СТИМУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОЇ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ІНІЦІАТИВИ, ДЕМОНТАЖ
СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ. ЛЛОЙД-ДЖОРДЖ
ОБІЦЯВ ЗРОБИТИ «КРАЇНУ
ГІДНОЮ ЇЇ ГЕРОЇВ».

Внутрішня політика лейбористських та консервативних урядів у 1920-х роках

Грудень 1918р. – парламентські вибори

Коаліційний уряд Д.Л.Джордж

Основні реформи:

Повоєнна відбудова економіки

Підвищення заробітної плати

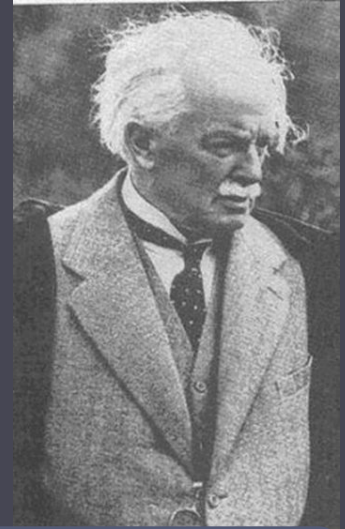
Скорочення робочого дня

Матеріальна допомога солдатам

Повоєнна економічна криза;
Наростання робітничого руху

Національно – визвольні рухи в колоніях;
Провал політики знищення Радянської Росії

Жовтень 1922 відставка коаліційного уряду

Внутрішня політика лейбористських та консервативних урядів у 1920-х роках

Кінець 1922р –
парламентські вибори

Консервативний уряд
Е.Бонар – Лоу та С.
Болдуїна

Реформи

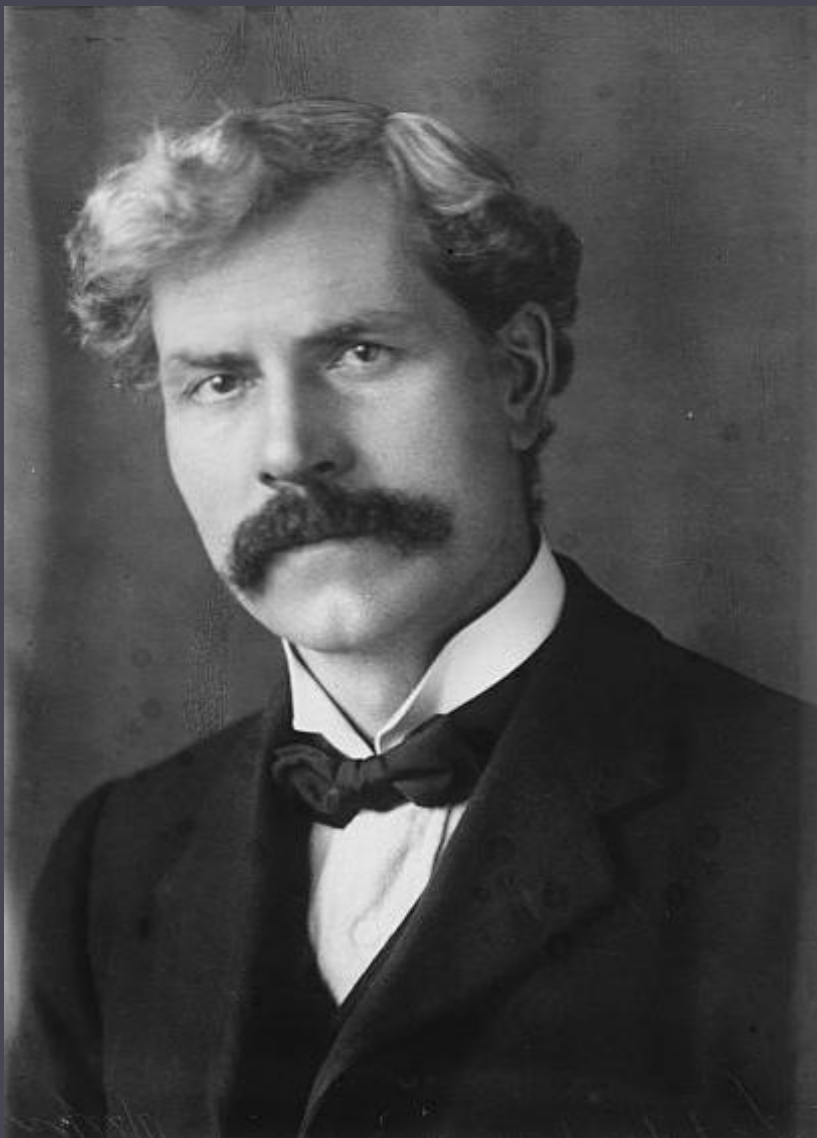
Збалансований бюджет,
скорочення соціальних
виплат

Придушення революційних
виступів робітників

Допомога національним
монополіям

Відмова від жорсткого
контролю за економікою

У СІЧНІ 1923 Р.
СИТУАЦІЯ В КРАЇНІ
ЗМІНИЛАСЯ — ДО ВЛАДИ
ПРИЙШЛИ ЛЕЙБОРИСТИ,
І РАМСЕЙ МАКДОНАЛЬД
ОГОЛОСИВ СКЛАД
УРЯДУ. ПРИХІД ДО
ВЛАДИ ЛЕЙБОРИСТІВ
ЗМУСИВ ТРЕМТІТИ
ФІНАНСОВИЙ СВІТ,
ЯКИЙ ВБАЧАВ У
МАКДОНАЛЬДІ ТА ЙОГО
ДРУЗЯХ АГЕНТІВ
БІЛЬШОВИЦЬКОЇ РОСІЇ.

Внутрішня політика лейбористських та консервативних урядів у 1920-х роках

Парламентські вибори 1924р.

Лейбористський уряд Р.Д.Макдональда (січень – листопад 1924р)

Реформи

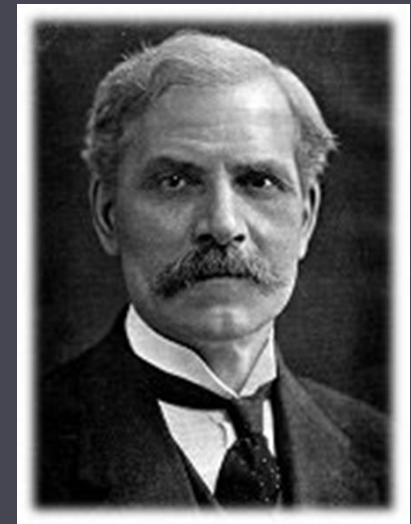
Курс на сприяння інтересам великого капіталу

Підтримка приватної ініціативи

Збільшення пенсій

Закон про будівництво житла для робітників

Встановлення дипломатичних відносин з СРСР

У ЖОВТНІ 1924 Р. НА ВИБОРАХ
АБСОЛЮТНУ БІЛЬШІСТЬ
ОТРИМАЛИ КОНСЕРВАТОРИ,
СФОРМУВАВШИ ОДНОПАРТІЙНИЙ
УРЯД НА ЧОЛІ ЗІ СТЕНЛІ
БОЛДУЇНОМ.

УРЯД БОЛДУЇНА НАМАГАВСЯ
ПРОВОДИТИ ВРІВНОВАЖЕНУ
ВНУТРІШНЮ ТА ЗОВНІШНЮ
ПОЛІТИКУ, ПРОТЕ САМЕ НА ЧАС
ПРЕМ'ЄРСТВА БОЛДУЇНА ПРИПАВ
РЯД СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У
БРИТАНІЇ.

Внутрішня політика лейбористських та консервативних урядів у 1920-х роках

Парламентські вибори
1924р

Консервативний уряд
С.Болдуїна
1924 - 1929рр

Реформи

Курс на стабілізацію
економіки

1927 - закон про
конфлікти в промисловості

**Політика «мондизму» - зміцнення
британської промисловості на
світовому ринку**

На початок 1929р. за обсягами випуску
промислової продукції Велика Британія
досягла рівня 1913року.

Загальний страйк шахтарів.

- ▣ Опрацювати п.3 (с.185 – 187) і визначте:
 1. Які причини загального страйку шахтарів?
 2. Яка організація виступила захисником інтересів шахтарів?
 3. Чому загальний страйк шахтарів не переріс у революцію?

НАПРИКІНЦІ КВІТНЯ 1926 Р. ДЕРЖАВНІ СУБСИДІЇ ПРИПИНИЛИСЯ І ВЛАСНИКИ ПОЧАЛИ ЗВІЛЬНЯТИ ШАХТАРІВ З РОБОТИ. РЕАКЦІЯ ШАХТАРІВ БУЛА БЛИСКАВИЧНОЮ — 3 ТРАВНЯ ВОНИ РОЗПОЧАЛИ ГРАНДІОЗНИЙ СТРАЙК, ЯКИЙ ПЕРЕРІС У ЗАГАЛЬНОБРИТАНСЬКИЙ І ТРИВАВ ДО 12 ТРАВНЯ. КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ (РАЗОМ ІЗ РОДИНАМИ) СТАНОВИЛА БЛИЗЬКО 18 МЛН ОСІБ, ТОБТО ПОНАД 40 % ВСЬОГО НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ.

11 ТРАВНЯ 1926 Р.
ВЕРХОВНИЙ СУД КРАЇНИ
ВИЗНАВ СТРАЙК НЕЗАКОННИМ
І ВЖЕ НАСТУПНОГО ДНЯ
КЕРІВНИЦТВО БКТ
ОГОЛОСИЛО ПРО ЙОГО
ПРИПИНЕННЯ. СТРАЙК
ШАХТАРІВ, ЯКІ НЕ
ПІДКОРИЛИСЯ РІШЕННЮ
ГЕНЕРАЛЬНОЇ РАДИ БКТ,
ТРИВАВ ДО КІНЦЯ
ЛИСТОПАДА. ЗАРОБІТНУ
ПЛАТНЮ ГІРНИКІВ БУЛО
ЗМЕНШЕНО, А РОБОЧИЙ ДЕНЬ
ПОДОВЖЕНО.

ПОРАЗКА ШАХТАРІВ ПОСЛАБИЛА ПОЗИЦІЇ ТРЕД-ЮНІОНІВ, ПРОТЕ
ВОНА ПРИМУСИЛА ПАРЛАМЕНТ ПРИЙНЯТИ У 1927 Р. ВАЖЛИВИЙ
ЗАКОН ПРО ТРУДОВІ КОНФЛІКТИ І ПРОФСПІЛКИ. ЦЕЙ ЗАКОН
ЗАВДАВ ТРЕД-ЮНІОНАМ ТАКОГО УДАРУ, ВІД ЯКОГО ВОНИ НЕ
ЗМОГЛИ ОГОВТАТИСЬ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Закон про трудові конфлікти і професійні союзи. 1927 р.

1. Цим оголошується –

а) що будь-який страйк є незаконним, якщо (I) його метою не є сприяння врегулюванню трудового конфлікту...; (II) якщо він задуманий і розрахований на те, щоб безпосередньо або через створення труднощів для суспільства застосувати примус стосовно уряду;

б) що будь-який локаут є незаконним..

2) Якщо будь-яка особа закликає, підбурює, спонукає інших осіб узяти участь у страйку або локауті, який цим Актом оголошений незаконним, то така особа піддається дисциплінарним судом штрафові... або ув'язненню..

4 – (I) Протизаконно вимагати від будь-якого члена профспілки робити внески в політичний фонд профспілки..

Запитання до документа

- ▣ 1. Після яких подій і з якою метою було прийнято цей закон?
- ▣ 2. Які обмеження накладалися на профспілки цим законом?

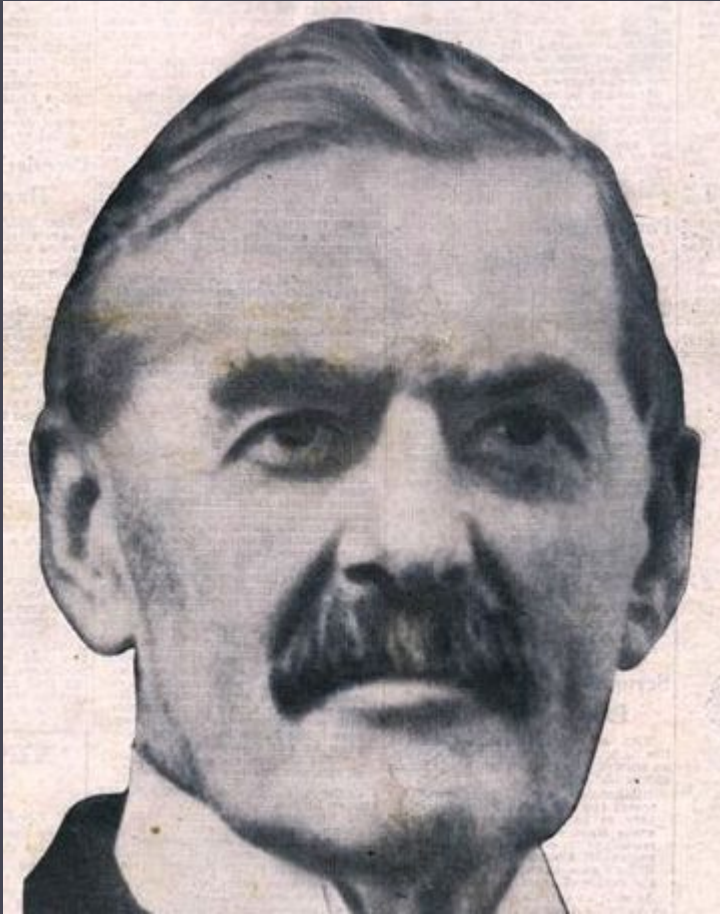
Велика Британія у роки кризи

Плакат „національного”
уряду

- ▣ Початок 1930р. – економічна криза.
- ▣ 1931р. – Р.Макдональд сформував «національний уряд» (1931 – 1935рр).
- ▣ Реформи:
 - ❖ скасовано свободу торгівлі;
 - ❖ Політика протекціонізму;
 - ❖ Запровадження закону про економію;
 - ❖ Створення стерлінгового блоку.

Політика консерватичного уряду Н. Чемберлена

- ▣ Уряд Н. Чемберлена (1937 – 1940рр) .
- ▣ Реформи :
 - ❖ Мілітаризація економіки;
 - ❖ Зміцнення позицій приватного капіталу, монополій;
 - ❖ Політика «умиротворення»;

У 1918 Р. — В ДУБЛІНІ САМОПРОГОЛОШЕНИЙ
ПАРЛАМЕНТ ПРОГОЛОСИВ ІРЛАНДІЮ НЕЗАЛЕЖНОЮ
РЕСПУБЛІКОЮ.

У 1919 Р. — В ІРЛАНДІЇ РОЗПОЧАЛАСЯ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА, В ЯКІЙ ПРОВІДНУ РОЛЬ ВІДІГРАЛА ІРЛАНДСЬКА РЕСПУБЛІКАНСЬКА АРМІЯ (ІРА). 1921 Р. — МІЖ ВОРОГУЮЧИМИ СТОРОНАМИ БУЛО УКЛАДЕНО ПЕРЕМИР'Я Й ДОСЯГНУТО ДОМОВЛЕНОСТІ, ЗА ЯКИМИ ІРЛАНДІЯ ОТРИМАЛА СТАТУС ДОМІНІОНУ У СКЛАДІ БРИТАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ.

Угода між Великобританією та Ірландією. 6 грудня 1921 р.

1. Ірландія матиме той самий конституційний статус у товаристві націй, який називається Британською імперією, що й домініон Канада, Австралійський Союз, домініон Нова Зеландія й Південно-Африканський Союз, із парламентом, що має право видавати закони з метою збереження миру, порядку і доброго врядування в Ірландії, та з виконавчою владою, відповідальною перед цим парламентом; і вона називатиметься й буде Ірландською вільною державою...

6. Аж до укладення такої угоди між Британським та Ірландським урядами, за якою Ірландська вільна держава візьме на себе свою власну берегову оборону, оборону Великобританії та Ірландії з боку моря візьмуть на себе імперські сили Його Величності...

9. Порти Великобританії та Ірландської вільної держави будуть повністю відкриті для кораблів іншої країни зі сплатою встановленого портового та інших зборів.

Запитання до документа

1. Чим було викликано появу цієї угоди між Великобританією та Ірландією?
2. Що мала на меті Великобританія, підписуючи цю угоду?

Спроби реформування Британської імперії

Англійські домініони:
Канада, Австралія, Ірландія,
Нова Зеландія, Південно –
Африканський союз

Вагомий внесок у боротьбі
проти Німеччини

Здатність забезпечити оборону
країн власними силами

Звільнення від британської
опіки

Власна зовнішня політика

У 1917 р. на імперській конференції
було оголошено, що домініони стануть
"самостійними державами
Співдружності імперії".

Домініони стали
учасниками
Паризької мирної
конференції

Домінаони стали
членами Ліги
Націй.

На імперській конференції 1926 р. визнавалася незалежність домініонів

На конференції 1930 р. було визнано право домініонів на відокремлення.

1931р. – ухвалення Вестмінстерського статуту – уточнення повноважень парламентів домініонів

Закріплення

1. Охарактеризуйте зміни, що сталися в соціально-економічному розвитку Великобританії після Першої світової війни.
2. Що сильного було в діях консервативних та лейбористських урядів Великої Британії в 20-30-х роках?
4. Які зміни сталися у стосунках між метрополією і домініонами? Коли було утворено Британську Співдружність і з якою метою?
4. Чи можна британське суспільство 20-30-х рр. вважати демократичним? Відповідь обґрунтуйте.

Домашнє завдання

- ▣ Читати §16